

Učební osnovy

pěveckého hlasového výcviku a sborového zpěvu
pro přípravné studium
a I. stupeň základního studia
na lidových školách umění

HUDEBNÍ OBOR

Schváleno výnosem MŠ ČSR pod čj. 20 876/80-35
ze dne 25. července 1980 jako učební osnovy pro přípravné studium
na LŠU s účinností od 1. září 1980

Schváleno výnosem MŠ ČSR pod čj. 11 393/81-35
ze dne 6. dubna 1981 jako učební osnovy pro I. stupeň základního
studia na LŠU s účinností od 1. září 1981

STATNÍ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, n. p., PRAHA

1981

11509

Základní umělecká škola Březnice
Náměstí 2, 262 72 Březnice
IČ: 61904201, tel. 318 682 342

Charakteristika hudebního oboru

Posláním hudebního oboru LŠU je poskytnout žákům, kteří projevili potřebné předpoklady a zájem o studium hudby, základy odborného vzdělání a vychovat z nich zaujaté hudebníky, kteří by se dovedli ve svém životě i v životě společnosti uplatnit v tom či onom žánru jako amatéři nebo budoucí profesionálové. To znamená vychovat mladého člověka schopného vlastního pěveckého nebo instrumentálního projevu, s rozvinutou schopností proniknout do výrazu a struktury hudebního díla, s určitým měřítkem hodnot, s nímž k hudbě přistupuje, s vědomím, že i v umění jsou tyto hodnoty výsledkem cílevědomé a ukázněné práce.

Tato výchova se uskutečňuje v řadě odborných předmětů, ve kterých se intenzivním, aktivním provozováním hudby prohlubují a rozšiřují hudební znalosti a dovednosti, jež získává žák ve všeobecné hudební výchově.

Průpravu k vlastnímu studiu na hudebním oboru LŠU představuje přípravná hudební výchova, kde se hravým způsobem ověřují a upevňují předpoklady a zájem žáků pro toto studium a v instrumentálních nebo pěveckých skupinách zjišťuje oprávněnost volby hlavního předmětu podle osobitých vloh a fyziologických dispozic žáků.

V hlavním předmětu se učí žáci zvládnout technické a výrazové prostředky zvoleného nástroje nebo zpěvu tak, aby se jim stal prostředníkem k vyjádření hudebních myšlenek, k reprodukci přiměřených skladeb sólových, ansámblových a komorních, po případě vlastní improvizaci. Seznamují se postupně s hodnotnou literaturou svého oboru, cvičí se v pohotovosti ve čtení z listu, upevňují svou paměť a své nástrojové nebo pěvecké dovednosti prakticky uplatňují podle povahy předmětu v jednoduchých improvizovaných doprovodech apod.

Důležitou složkou výchovy každého hudebníka je příprava k souhře ať již jde o čtyřruční hru, hru v souborech, orchestru, komorní hru, sborový nebo komorní zpěv. Tyto disciplíny navazují organicky na hlavní předmět, vycházejí z praktického uplatnění instrumentálních nebo pěveckých dovedností, ale také zpětně ovlivňují intenzitu instrumentální nebo pěvecké výuky a celkového hudebního rozvoje žáka.

Hudební poznatky a prožitky získané v jednotlivých předmětech hudebního oboru LŠU integruje a třídí hudební nauka, jejímž hlavním posláním je vychovat z žáků hudbymilovného a kulturního člověka.

Nadání k nástrojové hře, resp. zpěvu se skládá z řady složek od přirozených fyzických dispozic přes schopnost pohotově číst notový zápis, míru fantazie i odvahy projevit své citění až po hudební představivost, paměť apod. Otázka do jaké míry je prospěšné a možné rozvíjet zaostávající složky tohoto nadání a kdy je lépe využít přirozených vloh určitého druhu, je otázkou diferenciace mezi žáky a to nejen diferenciace na budoucí profesionály a amatéry, ale i uvnitř těchto skupin. V žádném případě se však nemůže týkat tato diferenciace odbornosti výuky. Se stejnými požadavky na odbornost se strany učitele je třeba přistupovat k té velké většině těch, kteří se budou věnovat zájmové umělecké činnosti jako výkonní amatéři, zasvěcení milovníci umění a spolutvůrci kulturního a veřejného života, jako k té menší části těch, kteří budou používat nabytých znalostí a dovedností jako základ k profesionálnímu studiu. Rozdíl bude jen v tom, že v druhém případě budeme vyžadovat navíc v daleko větší míře i zvládnutí techniky, širší a závažnější repertoár a jeho dokonalé provedení.

Pro všechny absolventy hudebního oboru LŠU by mělo být cílem dosáhnout takového stupně technického a hudebního rozvoje, aby byli schopni samostatně hrát na zvolený nástroj, respektive

zpívat, studovat nové skladby v rozsahu svých možností, uplatňovat se jako platní členové hudebních souborů zájmové umělecké činnosti, aby měli takovou schopnost hrát nebo zpívat z listu, aby se mohli seznamovat s novou hudební literaturou, aby byli schopni jednoduché improvizace a nejvyspělejší z nich se uplatnili i jako sólisté při různých společenských a kulturních příležitostech.

Učební plán 8.9

Oddělení pěvecké (hlavní předmět pěvecký hlasový výcvik) - pro žáky od 7 let

Délka studia: 7 let

Poř. čís.	Předmět	Ročník						
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Pěvecký hlasový výcvik	1	1	1	1	1	1	1
2.	Klavír nebo jiný nástroj	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
3.	Komorní nebo sborový zpěv 1)2)	-	-	-	1	1	1	1
4.	Hudební nauka	1,5	1,5	1	1	1	1	1
Celkový počet vyučovacích hodin týdně		3	3	2,5	3,5	3,5	3,5	3,5

- 1) Do pěveckého sboru mohou docházet žáci i z ostatních oborů.
- 2) Pro nácvik skladeb s náročným klavírním doprovodem, který nelze svěřit žákům, přidělí ředitel školy korepetici v rozsahu jedné vyučovací hodiny týdně na jednu třídu.

Učební osnovy pěveckého hlasového výcviku

Charakteristika a pojetí předmětu pěvecký hlasový výcvik

Zpěv je od nepaměti nejpřirozenějším hudebním projevem člověka. Zpěvnost národa je měřítkem jeho hudebnosti, bohatství lidových písní, je dokladem i základem jeho hudební kultury. Kultivovaný pěvecký projev je nejvýraznějším a nejučinivějším hudebním vyjadřovacím prostředkem, který se uplatňuje v umělé hudbě všech stylových období a žánrů, ve skladbách sólových, sborových i komorních. Udržovat a rozvíjet pěvecké tradice našich národů a prostřednictvím hlasové a pěvecké výchovy poskytovat nadaným zájemcům základy hudebního vzdělání je úlohou pěveckých oddělení LŠU.

Metody a formy práce

Učební osnovy jsou základní směrnici pro práci učitele v jednotlivých ročnících. Splnění vyučovacího cíle a probrání vytyčených studijních problémů jsou pro učitele i žáka závazné a jsou podmínkou pro postup žáka do dalšího ročníku. Veškerá technická cvičení, solfegie i skladby pro přednes volí učitel tak, aby v nich mohl žák postupně procvičit a uplatnit všechny získané dovednosti. Doporučená literatura technická i přednesová slouží k základní orientaci učitele, který ji podle svých zkušeností nebo individuálních potřeb jednotlivých žáků volně obměňuje, doplňuje nebo nahrazuje jiným ročníku přiměřeným materiálem, novinkami nakladatelství Supraphon, Panton, Opus, nebo starší dostupnou literaturou. Obdobně si volí učitel sám metody a formy výchovně vzdělávací práce, které vedou ke splnění stanovených cílů. Zvládne-li žák potřebnou látku v svého ročníku dříve, může učitel přikročit k probírání studijních problémů dalšího ročníku. Přitom dbá, aby technický a muzikální výcvik byl v rovnováze. Učitel určí počet a zaměření

písní podle náplně zvolené školy k dosažení stanovených cílů.

Učitel vhodnou formou vede mladého člověka k takovým vlastnostem, které jsou typické pro člověka socialistické společnosti; láska k vlasti, internacionální cítění a proletářský internacionalismus.

Výchovně vzdělávací cíl I. stupně

Cílem pěvecké výchovy na I. stupni je zachování charakteru dětského hlasu, jeho lehkosti a přirozenosti. Při tom je třeba vybavit žáka takovými pěveckými návyky, které by mu umožnily nastudovat s vkusem a přiměřeným výrazem jednoduché lidové písně a umělé písně s instrumentálním doprovodem, jednodušší komorní skladby a sborové party. Veškeré problémy vyplývající z mutace je třeba řešit individuálně, zásadně v úzké spolupráci s foniatrem. Repertoár je nutné sestavit tak, aby žák poznal sólové, komorní a sborové skladby autorů různých stylových období a lidové písně různých etnických oblastí. Žák by měl ovládat hlas ve všech polohách svého hlasového rozsahu. Měl by mít vypěstovaný smysl pro kultivovaný projev, krásu hudební fráze a kantilény, pro respektování hlavních reprodukčních zásad. Měl by ovládat zásady správné pěvecké výslovnosti a při reprodukci písní by měl vycházet z procítění a pochopení hudebního a slovního obsahu zpívaného textu. Žák by měl umět zazpívat z listu jednoduchý solový part, komorní nebo sborový a umět ho transponovat do své hlasové polohy. Ovládat zásady vícehlasého komorního nebo sborového zpěvu a zazpívat druhý hlas k dané melodii. Během studia je zapotřebí vytvořit u žáka takový vztah ke zpěvu, který by byl trvalým vyjadřovacím prostředkem jeho hudebních představ. Získané zkušenosti by měly být dostatečným základem pro úspěšné studium na II. stupni LŠU, pedagogických škol, samostatnou zájmovou uměleckou činnost v souborech, nebo jinou spoluúčast na kulturním životě naší společnosti.

Vzhledem k tomu, že pěvecké dispozice žáků se rozvíjejí individuálně, je možné do tohoto stupně zařadit podle vyspělosti i starší začátečníky za předpokladu, že v průběhu studia si doplní potřebné návyky a dovednosti z nižších ročníků.

Doporučená literatura pro učitele

- F. Sedlák: Naučíme zpívat všechny děti (Komenium)
Hála-Sovák: Hlas, řeč, sluch (Praha 1959)
J. Soukup: Hlas, zpěv, pěvecké umění (Praha 1959)
D.L. Aspelund: O pěveckém umění (Praha 1955)
P. Lehmann: Chyby hlasové techniky a jejich náprava (Supraphon)
A.F. Mařík - L. Jonášová: Abeceda hlasových cvičení (Panton 1971)
I. Hurník-P. Eben: Česká Orffova škola I.-III. (Supraphon 1969)
Z. Průšová-Z. Janžurová: S písničkou u klavíru (Supraphon 1974)
M. Smutná-Vlková: Metodika spevu I. - II. část (Supraphon 1967)

Přípravné studium (PHV) - příprava k pěveckému hlasovému výcviku

Výchovně vzdělávací cíl

V 2. pololetí PHV zařazujeme do pěveckého hlasového výcviku děti se zdravým hlasem na základě foniatrického vyšetření ve skupinách 2 dětí. Cílem této přípravy je ověřit schopnost dalšího hudebního a hlasového vývoje žáků, prohloubit jejich zájem o zpěv, naučit je zásadám hlasové hygieny, případně ve spolupráci s logopedem odstranit drobné vady v jejich výslovnosti.

Všechna dechová, pěvecká a uvolňovací pohybová cvičení se provádějí hravou formou v souladu s probíraným hudebním materiálem a postupně se vytvářejí předpoklady pro získávání systematických pracovních návyků žáků.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Správné a přirozené držení těla při zpěvu
2. Klidný nádech- prodloužený výdech
3. Vedení ke správné výslovnosti

Hudební materiál

- Zpěvníky pro mateřské školy a 1. roč. ZŠ
- V. Branislavová: Za písničkou
- V. Bláha: Dětské písně
- J.R. Lehnert: Brousek pro tvůj jasnýček
- P. Eben: Elce palce kotrmelce
- Spievanky pre materské školy
- Š. Kantor: Piesne pre najmenších
- L. Daniel: Píšťaločka moja
- D. Kardoš: Pomožeme slávikovi

1. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Cílem 1. ročníku je vzbudit zájem žáka o zpěv jako prostředek hudebního vyjadřování. Za tímto účelem je zapotřebí vést žáka k ohápání slovního a hudebního obsahu a vytvářet vztah k zpívaným písním. Současně pěstovat melodické a rytmické citění na úrovni odpovídající věku a vyspělosti žáka. Pěstovat předpoklady pro vytvoření správných pěveckých návyků (dech, rezonance, artikulace), rozvíjet tenální citění jako předpoklad pro uvědomělou intonaci. Od začátku pěstovat smysl pro kantilénu při zachování přirozeného dětského projevu a učit žáka spojovat notový zápis s hudební představou a správně jej reprodukovat při zachování intonační čistoty, rytmu, dynamiky a pěvecko-technické složky. Soustavně rozvíjet žákovu paměť a připravovat zpěv s instrumentálním doprovodem.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Správné a přirozené držení těla při zpěvu
2. Klidné a hluboké dýchání bráničí (dodržení tří fází dechu: nádech nosem, zadržení, výdech).
3. Uvolnění brady s funkčním ovládním úst jako předpoklad pro správnou vokalizaci
4. Měkké a opřené nasazení tónu
5. Zpěv ve střední hlasové poloze v rozsahu 5-6 tónů, p-mf, (používat sestupné cvičení, později rozšiřovat ovládnutí nahoru i dolů).
6. Příprava kantilény
7. Vyrovnávání všech vokálů na jednom tónu ve střední hlasové poloze
8. Navození hlavového tónu pomocí lehkého brumenda shora s přechodem na slabiku "mu"

9. Spojování notového zápisu s hudební představou
10. Cvičení paměti
11. Cvičení melodické, rytmické a tonální představivosti (osvěny, dialogy, melodizace textu)
12. Všechny studijní úkoly procvičovat v návaznosti na probíraných písních

Hudební materiál

Technická cvičení:

jednoduchá hlasová cvičení podle výběru učitele

B. Chládková - J. Snížková: Slabikář začínajícího zpěváčka

Písně

J. Neoralová - O. Pavlovská - J. Dostal: Mladí muzikanti I.
Národní písně z učebnice V. Branislavové: Za písničkou (s klavírními doprovody)

V. Bláha: Dětské písně

V. Bláha: Písně pro děti

P. Eben: V trávě

K. Hába: Nejmenším zpěváčkům

Fischer-Hanuš-Seydl: Malované písničky

J. Bůžek: Je nám dobře na světě

B. Brožová: Album dětských písní (1. - 7. roč.)

Z. Petr: Ptačí písničky (1.-2. roč.)

P. Eben: Elce pelce kotmelce (1.-2.)

J. Kříčka: Obrázky z lásky pro malé hlásky (1.-2.)

J. R. Lehmert: Brousek pro tvůj jazýček

I. J. Urks: Dětské písničky (1.-2.)

D. Stankovský: Slovenské ľud. piesne pre ZDŠ

L. Daniel: Pišťaločka moja

Spievanky pre MŠ a 1. roč. ZDŠ

Tucet pre najmenších (piesne sovetkých autorů)

Rozvíjení hudební představitivosti

I. Hurník-P. Eben: Česká Orffova škola I. díl
Š. Kantor: Piesne pre najmenších

Minimum probrané látky:

Za školní rok nastuduje žák nejméně 10 písní, z toho nejméně 5 lidových.

Postupová zkouška

Žák prokáže zvládnutí studijních problémů na přednesu dvou písní odlišného charakteru a tempa. Vyžaduje se přednes jedné lidové písně a jedné dětské umělé písně z paměti.

2. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Prohlubováním a obohacováním technických a výrazových schopností postupně rozšiřovat možnosti spontánního hudebního projevu žáka. Zdokonalovat zpěv kantilény a postupně rozšiřovat hlasový rozsah, věnovat pozornost pěstování metričkého, rytmického a tempového citění žáka. Rozšiřovat žákův hudební obzor o poznávání písní různých nálad. Soustavně pěstovat žákovu paměť a připravovat zpěv elementárního dvojhlasu a rozvíjet zpěv s instrumentálním doprovodem.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Soustavně dbát na správné a přirozené držení těla
2. Zdokonalit klidné a hluboké dýchání na bránici

3. Spojování a zvukové vyrovnávání vokálů při zachování zásad správné pěvecké výslovnosti
4. Soustavně dbát na funkční a přirozené ovládnání mluvidel (přirozená poloha jazyka)
5. Rozšiřovat hlasový rozsah žáka až do oktávy
6. Zdokonalování kantilény
7. Vyrovnávání hlasu v celé hlasové poloze (nedopustit hlasový zlom mezi vyšší a střední hlasovou polohou, rozšiřovat hlavový tón do vyšších poloh)
8. Pěstování paměti
9. Příprava dvojhlasu
10. Pěstování uvědomělého přednesu na základě porozumění hudební struktury i textu písně
11. Rozvíjení rytmické, melodické a tonální představivosti (rytmizace a melodizace textů) pokus o improvizaci elementárního dvojhlasu k dané melodii s použitím základních tónů T a D).

Hudební materiál

Technická cvičení

- B. Chládková-J. Snížková: Slabikář začínajícího zpěváčka
J. Holečková: 500 pěveckých cvičení (výběr snazších)

Písně

- V. Mladý: 28 písní (2. - 3.)
V. Mladý: 30 písní (2.-3.)
O. Říha: Dětské písničky (2.-4.)
V. Kalabis: Lidové písně (2.-3.)
B. Brožová: Album dětských písní (1.-7.)
D. Stankovský: Slovenské ľud. piesne pre ZDŠ (1.-7.)
Je nás jako holubic (Sbírka pionýrských písní (2.-5.)
Pionýrské písně
J. Bůžek: Je nám dobře na světě (1.-2.)
Zá. Petr: Ptačí písničky (1.-2.)
P. Eben: Elce palce kotrmelce (1.-2.)

- I. J. Urks: Dětské písničky (1.-2.)
I. J. Urks: Ptačí znělky (1.-3.)
J. Meier: Mojím děťom (2.-3.)
L. Burlas: Deti z nášho domu (2.-3.)
J. Kowalski: Zverinček (2.-3.)
Spevanky pre MŠ a 1. roč. ZDŠ
Tucet pre najmenších (piesne sovetských skladateľov) (1.-3.)

Příprava dvojhlasu

- P. Eben: Zelená se snítka
L. Daniel: Pištaločka moja - slovenské ľudové piesne (spev a zobcová flauta)
P. Klapil: 4 lidové písně (pro jeden dvouhlasý dětský sbor, 2 sopránové zobcové flétny a klavír)
F. Šauer: Muzikanti k tanci hráli
M. Novák: Kaby všechny děti sveta
Výběr dvojhlasých písní ze zpěvníku pro 2. a 3. roč. ZDŠ a z notové přílohy časopisu Estetická výchova

Rozvíjení hudební představivosti

- I. Hájník, P. Eben: Česká Orffova škola I. díl
P. Zíka: A tie vrabce
P. Jurkovič: Podpísničky

Minimum probrané látky

za školní rok nastuduje žák nejméně 12 písní, z toho nejméně 6 lidových.

Postupová zkouška

Žák prokáže zvládnutí studijních problémů na přednesu dvou písní odlišného charakteru a tempa (z toho jedné lidové a jedné dětské umělé zpaměti).

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Utvrzovat a rozvíjet elementární pěvecké návyky a dovednosti žáka a vytvořit solidní základ k tomu, aby je žák mohl podle svých schopností a zájmů uplatnit ve své další orientaci, zaměřené na hudební praxi v souborech, nebo k prohloubené přípravě pro sólový zpěv (rozšířené vyučování). Za tím účelem opakovat a v náročnějších variantách procvičovat všechny dosud probrané technické a výrazové prvky a jejich zvládnutí spojovat s uvědomělou hudební představou a teoretickými poznatky přiměřenými tomuto věkovému stupni. Dbát na uvědomělé vedení kantilény a rozšiřovat dynamickou a agogickou škálu. Vést žáky k uvědomělému studiu písní z paměti, zdokonalovat jeho tonální citění a upevňovat jeho schopnost dvojhlasého zpěvu a zpěvu s instrumentálním doprovodem.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

---

1. Soustavně dbát na správné a přirozené držení těla
2. Žeberně brániční dýchání
3. Uvědomělé spojování a zvukové vyrovnávání vokálů při zachování zásad správné pěvecké výslovnosti
4. Soustavně dbát na funkční, přirozené a pohotové ovládnutí mluvidel
5. Rozšiřování a vyrovnávání hlasového rozsahu dle možností žáka
6. Melodicky obohacovat hlasová cvičení oběma směry
7. Uvědomělé vedení kantilény
8. Rozšířit dynamickou a agogickou škálu (mf až pp, crescendo a decrescendo v melodii
9. Uvědomělé pěstování paměti

10. Zpěv dvojhlasých písní
11. Rozvíjení rytmické, melodické a harmonické představivosti (dotváření neúplné melodické věty, vystižení latentní harmonie při improvizaci druhého hlasu k dané melodii s použitím základních tónů T a D).

Hudební materiál

Technická cvičení

- B. Chládková-J. Snižková: Slabikář začínajícího zpěváčka
J. Holešková: 500 pěveckých cvičení (výběr snazších)

Písně

- V. Mladý: 28 písní (2.-3.)
V. Mladý: 30 písní (2.-3.)
O. Říha: Dětské písničky (2.-4.)
J. Křížka: Písně a pochody (3.-4.)
K. Hába: Pějme písně dokola (3.-4.)
V. Kalabis: Lidové písně (2.-3.)
K. Konvalinka: Slunéčka II (3.-6.)
K. Hába: Děti zpívají (3.-4.)
B. Brožová: Album dětských písní (1.-7.)
D. Stankovský: Slovenské ľud. piesne pre ZDŠ (1.-7.)
F. Sládek-J. Malát: Náš poklad I. a II. díl (3.-7.)
F. Šauer: Jiskřičky (3.-5.)
I. J. Urks: Ptačí znělky (1.-3.)
J. Kowalski: Zverinček (2.-3.)
J. Meier: Mojím dětem (2.-3.)
L. Burlas: Děti z našeho domu (2.-3.)
O. Ferenczy: Spívaná abeceda (3.-5.)
M. Novák: Do kolečka do kola (3.-5.)
Tucet pre najmenších (Piesne sov. skladat. (1.-3.)
I. J. Urks: Zpíváme při klavíru
I. Loudová: Rozleť se moje písničko

Je nás jako hulubio (sbírka pionýrských písní)
Pionýrské písně
Národní zpěvník usp. Jaromír Gelnar (Supraphon 1975).

Dvojhlas

M. Novák: Kdy všechny děti světa
F. Šauer: Muzikanti k tanci hráli
J. Bostalík: Sto lidových písní (výběr)
Č. Štašek: Sborník písní pro pěvecké sbory LŠU
Z. Šesták: Co to zvoní, co to cinká
P. Eben: Zelená se snítka
V. J. Novotný: Klekáníčka (B. Brožová: Album dětských písní)
Výběr dvojhlasých písní ze Zpěvníku pro 4. roč. ZDŠ
a z notové přílohy časopisu Estetická výchova.

Rozvíjení hudební představitosti

I. Hurník/P. Eben: Česká Orffova škola I. díl
P. Zíka: A tie vrabce
P. Jurkovič: Podpísničky

Minimum probrané látky

Ze školní rok nastuduje žák nejméně 12 písní, z toho 6 lidových a 6 umělých (dětských) z toho nejméně dvě dvojhlasé.

Postupová zkouška

Žák prokáže zvládnutí studijních problémů na přednese dvou písní odlišného charakteru a tempa, (z toho jedné lidové a jedné dětské umělé) z paměti. Dále prokáže schopnost zpěvu nejjednoduššího dvojhlasu.

4. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Navázat na dovednosti z předcházejících ročníků a rozšiřovat je o další technické problémy, nutné ke zvládnutí náročnějších písní lidových i umělých, náročnějších partů komorních i sborových. Nenásilně rozšiřovat a vyrovnávat hlasový rozsah dle individuálních možností žáka a zdokonalovat plynulý zpěv kantilény. Pěstovat pohotovost a rozvíjet schopnost samostatného studia, aby žák mohl postupně sám poznávat hudební literaturu. Soustavně pěstovat paměť a hudební představivost žáka a učit ho využívat získaných dovedností při společném zpěvu i uplatnění základních teoretických vědomostí v pěvecké praxi.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Soustavné zdokonalování žeberně bráničního dýchání a uvědomělé budování dechové opory
2. Rozšiřování a vyrovnávání hlasového rozsahu dle individuálních možností žáka. Uvědomělé spojování hlavové a hrudní resonance. (Navazování voix mixtu)
3. Odsazení na témže dechu
4. Hlasová cvičení v rozsahu durové oktávy
5. Sestupné stupnice dur v rozsahu oktávy
6. Rozložený tónický kvintakord dur i moll do kvinty
7. Cvičení plynulé kantilény na různých nápěvech
8. Dvojhlasý zpěv jako příprava pro komorní zpěv

Hudební materiál

Technické cvičení:

- J. Holečková: 500 pěveckých cvičení (výběr)
- B. Chládková-D. Spilka: První kroky

Písňě:

- K. Bendl: Skříváční písňě (4.-7.)
O. Říha: Dětské písňě (2.-4.)
K. Hába: Děti zpívají (3.-4.)
J. Křička: Písňě a pochody (3.-4.)
K. Hába: Pějme písňě dokola (3.-4.)
K. Konvalinka: Slunáčka (3.-6.)
K. Hába: Dětské písňě (4.-7.)
I. Hurník: Písničky pro děti (4.-6.)
P. Eben! Jarní popěvky (4.-7.)
J. Krček: Deset lidových písňí (4.-7.)
B. Martinů: Dětské písňě (nebo Písňě pro děti :) (4.-5.)
E. Strašek: Pět písňí pro děti (4.-5.)
L. Barta: Čtyři písničky pro děti (4.-5.)
J. Feld: Devět písniček dětem (4.-6.)
J. Vyskočil: Modré nebe (4.-5.)
V. Trojan: České a slovenské lidové písňě (4.-7.)
F. Sládek-J. Malát: Náš poklad I. a II. (4.-7.)
B. Brožová: Album dětských písňí (1.-7.)
F. Šauer: Jiskřičky (3.-5.)
D. Stankovský: Slovenské ľud. piesne pre ZDŠ (1.-7.)
O. Ferenczy: Spievaná abeceda (3.-5.)
M. Novák: Do kolečka do kola (3.-5.)
A. Korinská: Piesne pre výchovu spevákov (4.-7.)
O. Francisci: Sbíerka ľudových písňí (4.-6.)
O. Francisci: Rozprávočky (4.-6.)
Je nás jako holubio (sbírka pionýrských písňí)
Národní zpěvník usp. J. Gelnar (Supraphon 1975)

Dvojhlás

- J. Dostalík: 100 lidových písňí
P. Eben: Zelená se snítka
F. Šauer: Muzikanti k tanci hráli
J. Dvořáček: Čtyři básničky, jedno píáno a hodně dětí
Z. Zouhar: Po dešti
M. Novák: Kdyby všechny děti světa

Č. Stašek: Sborník písní pro pěvecké sbory LŠU
Notová příloha časopisu Estetická výchova

Rozvíjení hudební představitosti

I. Hurník-P.Eben: Česká Orffova škola II. díl
Dvoj a vícehlasé kánony

Minimum probrané látky

Za školní rok nastuduje žák nejméně 6 písní lidových, 6 umělých, 2 dvojhlasé a dvě písně z doporučeného výběru pro poznání literatury.

Postupová zkouška

Žák prokáže zvládnutí studijních problémů na přednesu jedné písně lidové a jedné umělé (z toho jedné pomalé) a jedné dvojhlasé (z paměti).

5. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Upevňovat a kultivovat získané pěvecké návyky a dovednosti, u schopnějších žáků dále rozvíjet pěveckou techniku. Vzhledem k přemutačnímu (u některých žáků již mutačnímu) období pracovat s hlasem co nejšetrněji a výběrem vhodných cvičení předcházet popřípadě odstranit mutační šelest a hlasové zlomy. Zjemňovat smysl žáka pro krásu plynulé kantilény a hudební fráze a dbát, aby vokalizace a pěvecká dikce byla přiměřená obsahu zpívaného textu i věku žáka. Přiměřeně zvyšovat nároky na vystižení nálady a charakteru písní. Vhodným

vyběrem písní sólových, komorních i sborových rozšiřovat hudební obzor žáka. Pěstování hudební představitivosti při studiu písní i při improvizaci druhého hlasu ke známým písním stále více spojovat s uvědomělým využitím teoretických vědomostí.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Podle potřeby opakovat a zdokonalovat dosud probrané studijní problémy v náročnějších variantách.

1. Zdokonalování žeberně bráničního dýchání a uvědomělé budování dechové opory
2. Vyrovnávání hlasu v celé hlasové poloze na základě voix mixtu (přechodné tóny zpívat s nasazením shora).
3. Cvičení k předcházení mutačních šelestů a hlasových zlomů: bzučené tóny s nasazením shora v pomalém tempu ve střední poloze s dechovou oporou apod.
4. Cvičení vokalizace přiměřené věkovému stupni žáka (pozor na mutační změny)
5. Hlasová cvičení v rozsahu oktávy
6. Stupnice dur v rozsahu oktávy
7. Rozložený kvintakord dur i moll do kvinty
8. Rozvíjení plynulé kantilény
9. Rozvíjení hudební představitivosti: kombinace písní, příprava improvizace lidového dvojhlasu
10. Dvojhlasý a snadný tří i vícehlasý zpěv, jeho příprava pro komorní zpěv

Hudební materiál

Technické cvičení

- J. Holešková: 500 pěveckých cvičení (výběr)
B. Chládková: -D. Spilka: První kroky

Písňe

- K. Bendl: Skřivánčí písňe (4.-7.)
Z. Fibich: Poupata (5.-6.)
I. Hurník: Písňičky pro děti (4.-6.)
P. Eben: Jarní popěvky (4.-7.)
K. Konvalinka: Sluníčka (3.-6.)
B. Martinů: Dětské písňe (nebo Písňe pro děti? (4.-5.)
J. Krček: Deset lidových písňí (4.-7.)
K. Hába: Dětské písňe (4.-7.)
E. Strašek: Pět písňí pro děti (4.-5.)
J. Feld: Devět písňíček dětem (4.-6.)
V. Trojan: České a slovenské lidové písňe (4.-7.)
F. Sládek-J. Malát: Náš poklad I. a II. (3.-7.)
R. Schumann: Dětské písňe (5.-7.)
B. Brožová: Album dětských písňí (1.-7.)
J. Vyskočil: Modré nebe (4.-5.)
L. Barta: Čtyři písňičky pro děti (4.-5.)
J. Pauer: Kaleidoskop (5.-6.)
D. Stankovský: Slovenské ľud. piesne pre ZDŠ (1.-7.)
O. Flosman: Nový poklad (5.-7.)
O. Ferenczy: Spievaná abeceda (3.-5.)
M. Novák: Do kolečka do kola (3.-5.)
A. Korinská: Piesne pro výhovu spevákov (4.-7.)
O. Francisci: Sbíerka ľudových písňí (4.-6.)
O. Francisci: Rozprávčky (4.-6.)
V. F. Bystřý: 1000 slovenských ľudových písňí (5.-7.)
Z. Frešová-Hudecová: Slovanská piesňová tvorba (5.-7.)
Je nás jako holubie (Sbíerka pionýrských písňí)
Národní zpěvník usp. J. Gelnar (Supraphon 1975)

Komorní zpěv

- Z. Zouhar: Po dešti
Z. Zahradník: Sluněčko vychází
P. Eben: Do rážova (Sborový repertoír)
P. Eben: Zelená sa snítka

F. Šauer: Muzikanti k tanci hráli

J. Dvořáček: Čtyři básničky, jedno piano a hodně dětí

Rozvíjení hudební představivosti

I. Hurník-P. Eben: Česká Orffova škola, II. díl

Minimum probrané látky

Za školní rok nastuduje žák nejméně 6 písní lidových, 6 umělých, 3 komorní a 3 písně z doporučeného výběru pro poznání literatury.

Postupová zkouška

Žák prokáže zvládnutí studijních problémů na přednesu 1 písně lidové, 1 umělé (z toho 1 kantilénová) a improvizace elementárního dvojhlasu ke známé písni.

6. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Vyhavit žáka takovými dovednostmi, které by mu umožnily realizovat jeho hudební představy při spontánním pěveckém projevu. Za tím účelem utvrdit přiměřenou technickou vyspělost a kultivovanost hudebního projevu žáka. Postupně učit žáka rozlišovat hlavní zásady při interpretaci písní různých žánrů a stylů v sólovém i souborovém zpěvu. K tomu účelu zařazovat do vyučování při vhodných příležitostech též ukázky nahrávek vynikajících interpretů. Vést žáka k samostatnému studiu a podněcovat jeho zvědavost po poznávání hudební literatury. Zapojovat žáky systematicky do komorního a sborového zpěvu, ale při

tom neustále sledovat probíhající mutaci.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Neustále opakovat a zdokonalovat dosud probrané studijní problémy.

1. Uvědomělé používání žeberně-bráničního dýchání s dechovou oporou.
2. Další vyrovnávání hlasu
3. Cvičení k předcházení mutačních šelestů a hlasových zlomů ve střední poloze. Bzučené tóny a příprava ke staccatu v pomalém tempu ve střední hlasové poloze.
4. Příprava mezza di voce v přiměřené dynamice za účelem zdokonalení dechové opory
5. Hlasová cvičení v rozsahu oktávy
6. Stupnice dur i moll v rozsahu oktávy
7. Rozložený kvintakord dur i moll v rozsahu oktávy
8. Rozvíjení plynulé kantilény s prodlužováním a zdokonalováním dechových frází
9. Rozvíjení hudební představivosti. Použití a kombinace všech dosud poznanych prvků v náročnějších formách tvořivých činností a her
10. Příprava pro komorní zpěv

Hudební materiál

Technická cvičení

- J. Holečková: 500 pěveckých cvičení (výběr)
B. Chládková-D. Spilka: První kroky

Písně

- K. Bendl: Skřivánčí písňe (4.-7.)
Z. Fibich: Poupata (5.-6.)
I. Hurník: Písničky pro děti (4.-6.)

- P. Eben: Jarní popěvky (4.-7.)
K. Konvalinka: Sluněčka (3.-6.)
J. Feld: Devět písniček dětem (4.-6.)
V. Trojan: České a slovenské lidové písně (4.-7.)
F. Sládek-J. Malát: Náš poklad I. a II. (3.-7.)
B. Brožová: Album dětských písní (1.-7.)
J. Pauer: Kaleidoskop (5.-6.)
O. Flossman: Nový poklad (5.-7.)
F. Brož: Lidové písně s doprovodem klavíru (6.-7.)
K. Konvalinka: Mamince (6.-7.)
J. Vyskočil: Májové slunce (6.-7.)
J. Schneeweis: Tulipán a jiné veselé písničky (6.-7.)
J. Schneeweis: Dvanáct lidových písní z Holešavska (6.-7.)
O. Stankovský: Slovenské ľud. piesne pro ZDŠ (1.-6.)
A. Korinská: Piesne pre výchovu spevákov (4.-7.)
O. Francisci: Sbíerka ľud. piesní (4.-6.)
O. Francisci: Rozprávočky (4.-6.)
V. F. Bystrý: 1.000 slovenských ľud. písní (5.-7.)
Z. Frešová-Hudecová: Slovenská piesňová tvorba (5.-7.)
Národní zpěvník usp. J. Gelnar (Supraphon 1975).

Komorní zpěv

- P. Eben: Husopaska, Podzimní, Běží vítr (Sborový repertoár -
Supraphon)
- P. Eben: Zelená se snítka
J. Z. Bartoš: Pionýrské písně (1.-3. hlas)
V. Felix: Chodské písně (s doprovodem harmoniky a klarinetu)
J. Krček: Písničky s vozobou
J. Rychlík: Posměšky (s doprovodem zobc. flétny, trianglu
a mal. bubínku Supraphon)
- F. Šauer: Muzikanti k tanci hráli
J. Dvořáček: Čtyři básničky, jedno píano a hedně děti
O. Francisci: Šli dievčence vence viť
O. Francisci: Spievaj, že si spievaj, (I. a II. sešit, ČHF)

Rozvíjení hudební představivosti

I. Hurvík-P. Eben: Česká Orffova škola II. a III. díl

Minimum probrané látky:

Za školní rok nastuduje žák nejméně 6 písní lidových, 6 umě-
lých, 3 komorní a 3 písně z doporučeného výběru pro poznání
literatury.

Postupová zkouška

Hlasová cvičení v rozsahu kvinty s transpozicí (podle
hlasového rozsahu žáka), na kterých žák prokáže vyrovnanost
vokálů a schopnost dynamického odstínění.
1 píseň lidová a 1 umělá (z toho jedna kantilénová), komorní
zpěv.

7. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

V 7. ročníku se uzavírá základní hudební vzdělání žáka.
Proto je třeba upevnit dosavadní získané dovednosti tak, aby
žák byl schopen zazpívat si pro své potěšení, nebo v kruhu
rodiny a přátel snadnější písně sólové, zpívat komorně i sbo-
rově a samostatně poznávat novou pěveckou literaturu. Získané
dovednosti by měly být dostatečným základem k tomu, aby žák
mohl s úspěchem na ně navázat při studiu na II. stupni LŠU, na
pedagogické škole apod. Měl by však mít ke zpěvu takový vztah,
aby cítil potřebu si zazpívat i v případě že už nebude mít
možnost pokračovat v soustavném hudebním studiu. Zájem o pozná-
vání nových písní, jejich stylovou interpretaci i poslech je

třeba pěstovat nejen tím, že učitel pravidelně žákům předzpěvuje, ale také občasným poslechem písní v interpretaci vynikajících pěvců.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

V 7. ročníku nezařazujeme nové studijní problémy, ale prověřujeme a dle potřeby utvrzujeme ty dovednosti a návyky, které žák potřebuje k udržení potřebné pěvecké techniky a kultury a ke zvládnutí probíraných písní. Při tom dbáme na zachování charakteru dětského hlasu, jeho lehkosti a přirozenosti při respektování veškerých problémů, vyplývajících z mutace.

Hudební materiál

Technická cvičení

- J. Holečková: 500 pěveckých cvičení (výběr)
- B. Chládková-D. Spilka: První kroky

Solfáže

- Panofka: Abeceda zpěvu (výběr)

Písně

- K. Bendl: Skřivánčí písně (4.-7.)
- V. Trojan: České a slovenské lidové písně (4.-7.)
- F. Sládek-J. Malát: Náš poklad I. a II. (3.-7.)
- B. Brožová: Album dětských písní (1.-7.)
- J. Schneeweis: Tulipán a jiné veselé písničky (6.-7.)
- J. Schneeweis: Dvanáct lidových písní z Holešovska (6.-7.)
- O. Flossman: Nový poklad (5.-7.)
- F. Brož: Lidové písně s doprovodem klavíru (6.-7.)
- K. Konvalinka: Maminče (6.-7.)

- P. Eben: Jarní popěvky (4.-7.)
J. Vyskočil: Májové slunce (6.-7.)
A. Korinská: Píesne pre výchovu spevákov (4.-7.)
V.P.Bystrý: 1000 slovenských ľudových piesni (5.-7.)
Z. Prešová-Hudcová: Slovenská piesňová tvorba (5.-7.)
Národní zpěvník usp. J. Gelnar (Supraphon 1975).

Komorní zpěv

- J.Z.Bartoš: Pionýrské písně (1.-3.hlas)
V.Felix: Chodské písně (s doprovodem harmoniky a klarinetu)
P.Eben: Husopaska, Podzimní, Běží vítr (Sborový repertoár)
L.Janáček: Lidová nocturna (dvojhlasy)
O. Francisci: Šli dievčence vence viť
O.Francisci: Spievaj, že si spievaj
A. Moyzes: pesničky (ľud. viachlas)
J. Valaštan-Dolinský: Spievaj, že si spievaj
B. Urbaniec: Svatba

Rozvíjení hudební představitosti

- I.Hurník-P.Eben: Česká Orffova škola II. a III. díl

Minimum probrané látky

Za školní rok žák nastuduje nejméně 6 písní lidových, 6 umě-
lých, 2 komorní a 4 písně z doporučeného výběru pro poznání
literatury.

Profil absolventa

Učební osnovy hlasové výchovy a zpěvu jsou sestaveny
tak, aby každý žák získal základy odborného vzdělání, které
by mu umožnilo uplatnit se podle svých schopností a zájmů
jako dobrý amatér a spolutvůrce kulturního životního stylu
naší socialistické společnosti, nebo si může zvolit takový

profesionální směr, jehož předpokladem je úspěšné zvládnutí kultivovaného hlasového projevu (učitelství, vychovatelství, herectví apod.). Pro žáky, kteří projevují schopnosti a zájem pro další profesionální odborné studium zpěvu, nebo sólistické uplatnění v zájmové umělecké činnosti, je určen náročnější studijní program se samostatným učebním plánem.

Závěrečná zkouška

Všichni absolventi vykonají zkoušku z hlasových cvičení v rozsahu oktávy s transpozicí (podle hlasového rozsahu) a jedné vokalizy. Zkoušku z přednesové literatury (1 píseň lidová, 1 umělá - z toho jedna kantilénová a 1 vícehlasá - komorní) lze nahradit veřejným absolventským vystoupením v sólovém nebo komorním zpěvu.

Učební osnovy pro sborový zpěv

Charakteristika předmětu

Zpěv je nejrozšířenějším a nejpřirozenějším hudebním projevem člověka. Sborový zpěv má navíc všechny přednosti kolektivní činnosti především:

- učí jedince podřizovat se celku
- vede k vzájemné odpovědnosti členů kolektivu
- podněcuje k hlubšímu vnímání emocionálních zážitků
- potlačuje psychické, fyzické i sociální rozdíly mezi jedinci tím, že před všechny staví stejné úkoly
- umožňuje dětem a mládeži interpretovat díla nejrozmanitějších epoch, stylů a žánrů a tím přispívá k rozvoji jejich hudebního cítění a rozhledu.

Důležitý je společenský význam sborového zpěvu, spočívající ve veřejné činnosti pěveckého sboru. I když tato činnost není cílem, je významným prostředkem k zvyšování zájmu a hudebnosti členů sboru. Etická hodnota této zájmové činnosti spočívá v dobrovolném plnění požadavků, které stanoví výchovně vzdělávací cíl sborového zpěvu.

Metody a formy práce

Stanovených výchovně vzdělávacích cílů může dosáhnout jakýkoliv pěvecký kolektiv bez ohledu na jeho velikost a složení. Pěvecký sbor může vzniknout všude, kde je k dispozici sbormistr a několik zpěváků, schopných sborově pěveckého projevu. Z řad žáků LŠU je možno sestavit dle druhu sbory dětské, chlapecké, dívčí a smíšené, popřípadě i ženské a mužské, dle počtu malé (komorní) i velké, dle vypořádku začínající a pokročilé. I když největší hodnota sborového zpěvu je ve zpěvu bez průvodu, je možno využít na LŠU možnosti, které právě jen tyto školy poskytují a volit repertoár s nejrozmanitějším doprovodem. Spolupráce vokálního a instrumentálního

oddělení může vítaným způsobem obohatit práci školy. Vzhledem k tomu, že na většině škol je neuskutečnitelné, aby každý ročník měl svůj sbor, není možné stanovit v učebních osnovách úkoly pro jednotlivé ročníky. Nově založený pěvecký sbor na LŠU zahájí nácvičkou nejjednodušší sborové literatury a postupně bude své nároky zvyšovat. Pokud nebudou na škole alespoň dva sbory (jeden vždy v září zahajující pro začátečníky, druhý plynule pracující pro pokročilé), je nutno na počátku každého školního roku nacvičovat skladby snazší, aby se noví členové snáze zapracovali. Při větším počtu členů je vhodné vytvořit několik oddělení diferencovaných podle vyspělosti.

I. stupeň

Výchovně vzdělávací cíl

Cílem sborového zpěvu na LŠU je vzbudit zájem a lásku žáků k této činnosti a vypěstovat u nich návyky kultivovaného sborového zpěvu, aby se mohli stát v budoucnosti platnými členy pěveckých sborů, které mají v našich zemích staletou tradici. Promyšleným výběrem hudebního materiálu rozvíjet schopnost žáků emocionálně prožívat i vyjadřovat bohatství nálad a citů, posilovat jejich národní i internacionální vědomí a rozšiřovat jejich hudební a všeobecně kulturní obzor.

Při vyučování sborovému zpěvu musí učitel věnovat pozornost především následujícím složkám sborového pěveckého projevu: dechové technice, klasové kultuře a výslovnosti, intonaci, rytmu a všem výrazovým prostředkům. Nácvička skladeb se provádí zásadně dle notového zápisu, zpravidla tonální metodou. Pěvecký sbor na LŠU interpretuje písně jednohlasé a dle vyspělosti písně dvoj a vícehlasé, s průvodem i bez průvodu.